

Ghid de bune practici în lucrul cutinerii

Instrumente inovative în lucrul cu copiii

CUPRINS

I. Comunicarea în grup	3
II. Rezolvarea de probleme în grup	5
III. Workshop pentru combaterea excluderii sociale și discriminării pentru copiii din clasele I-VI, pentru elevii din clasele VII-IX	8
IV. Prevenirea comportamentelor periculoase	10

I. Comunicarea în grup

Ia. Pentru copiii din clasele I-III

Modelarea comunicării corecte de către persoanele vârstnice. Prezentarea seniorilor grupurilor de copii cu scopul de a oferi modele adecvate de comunicare corectă și de înlocuire a expresiilor negative. În cadrul unor jocuri și competiții, când seniorii aud expresii negative, ofensatoare, ei vor opri jocul și vor pune întrebări grupului de copii despre mesajul pe care l-au auzit și vor împărtăși cu aceștia modul în care expresiile respective l-au făcut să se simtă. Scopul întrebărilor deschise adresate grupului de copii care se joacă este de a provoca înțelegerea și empatia emițătorului mesajului negativ inițial. Seniorii vor încuraja toți copiii să găsească alternative constructive mesajului. Seniorii sunt un grup social, foarte interesat să participe la activități de voluntariat, deseori ei manifestând multă răbdare și înțelegere pentru copii. Seniorii pot să-și petreacă astfel timp de calitate cu copiii și pot fi luate în considerare perioadele de timp de după școală când copiii își așteaptă părinții sau în programele after school.

Ib. Pentru copii din clasele IV-VI

Copiii din clasele IV-VI își vor dezvolta abilitățile de comunicare prin participarea la un proiect comun de promovare socială, prin care să evidențieze importanța problemelor sociale ale copiilor. Datorită implementării unui proiect în comun, fiecare membru al grupului este implicat, ia atitudine, își exprimă opiniile, își asumă anumite roluri în cadrul grupului, acțiuni care vor influența pozitiv calitatea comunicării în grup. Proiectul va facilita comunicarea în grup și, într-un anumit fel, chiar va obliga participanții să facă asta. Copiii/tinerii vor fi plasați într-o situație în care trebuie să se pună de acord, să facă lucruri împreună. Activitățile vor începe cu un work-shop pe comunicare, acoperire media și campanie socială. Copiii/ tinerii învață ce este un mesaj, cine este emițătorul și cine este receptorul mesajului și cum să transmită mesajul către recipient astfel încât acesta să aibă impact. Copiii/ tinerii vor fi invitați să identifice și să discute problemele de interes și sunt rugați să creeze o campanie socială corespondentă aferentă unei probleme. Proiectul va urmări două obiective: primul obiectiv ar fi acela de a provoca dezvoltarea abilităților de comunicare la copiii/ tinerii care au dificultăți în această arie, transmițând și receptând

mesajul, iar al doilea obiectiv fiind cel de a crește și întări comunicarea în grup prin practică pentru a realiza proiectul comun.

Ic. Pentru elevii de clasele VII-IX și peste

Acțiunea de tip "Flash mob" este un eveniment scurt într-un spațiu public care se desfășoară în prezența unui public artificial sau instant și care constă într-o acțiune predeterminată, surprinzând trecătorii sau persoanele prezente în spațiul respectiv. Acțiunea pare spontană, dar este întotdeauna organizată în avans. Aceasta presupune ca un grup de persoane încep să facă un anumit lucru împreună, cum ar fi să cânte, să danseze, să joace un joc https://www.youtube.com/watch?v=OJfK_8wfM90

Acțiunile comune, cum ar fi un flash mob, determină comunicarea între elevi. Flash mob-ul este un eveniment public care presupune o bună comunicare în cadrul grupului. Succesul acțiunii depinde de o bună comunicare, fapt care încurajează tinerii să se implice într-o acțiune comună.

II. Rezolvarea de probleme în grup

II ab. Pentru elevi din clasele I-VI

Teatrul aplicat este o metodă interactivă de lucru cu un grup care se bazează pe abilitatea noastră naturală de a intra în diferite roluri. Participanții intră într-o lume fictivă în care ei încearcă noi comportamente. Utilizată în activități de improvizații teatrale, metoda îți permite să trăiești noi experiențe într-un mediu sigur, asumându-ți un rol fără consecințe în viața reală, dar care oferă oportunitatea de a trage anumite concluzii, de a identifica strategii care să întărească anumite abilități

Această metodă presupune lipsa unui scenariu complet, participanții pregătesc inițial rolurile și descrierea unei situații fictive, apoi ei încep improvizația. Situația prezintă o problemă sau conflict similare uneia existente în viața reală. Pe parcursul improvizației pot fi introduse tehnici dramatice adiționale, cu scopul de a adânci înțelegerea cât mai profundă a personajelor sau situației. Fiecare activitate trebuie să aibă un scop propriu și precis, să se adreseze unei anumite nevoi a grupului, un spațiu și un moment fictiv în care să se desfășoare, descrierea situației și descrierea rolurilor pentru elevi. Improvizația începe cu un eveniment bine determinat, important și se finalizează prin intermediul rolurilor. Fiecare activitate de teatru aplicat trebuie să se finalizeze cu o discuție, pe parcursul căreia participanții se raportează la personajul jucat și nu la persoana care joacă personajul respectiv. Provoacă aceste discuții în care au loc schimb de opinii și puncte de vedere, se crează contextul pentru a-i asculta pe ceilalți, de a împărtăși gândurile, de a analiza soluția problemei ridicate. Pe parcursul cursului este necesar ca elevii să aibă ocazia să exploreze perspectivele și emoțiile pe care le-au experimentat în cadrul rolului.

Intrarea în rol și în lumea fictivă este ceva nou, necunoscut, misterios pentru copil și determină creșterea atenției și îl motivează să se implice în activități. Acțiunile din cadrul rolului conferă un sentiment de securitate profund, datorat faptului că acțiunile sunt interpretate ca fiind ale personajului, deci nu ale sale, astfel că participantul își poate permite să exprime ceea ce gândește, să experimenteze și să facă greșeli. Work-shop-urile de teatru aplicat încep cu jocuri amuzante, de spargere a gheții, pentru ca ulterior să se treacă la prelucrarea unei probleme specifice, care se desfășoară întotdeauna în grup, astfel ca la final, împreună să se discute experiențele din cadrul rolurilor, observațiile și

opiniile tuturor. Participanții implicați în roluri analizează conflictul/ problema, caută soluții, își testează ideile, procesează informațiile, acțiuni care pot fi apoi folosite în viața reală. Lumea fictivă va fi aleasă astfel încât să fie adecvată pentru grup și a situației lui și conține elemente din lumea reală a participanților la work-shop: probleme similare, mecanisme de adaptare și relații, dar "acțiunea" se desfășoară într-un cadru diferit. Rolurile sunt diferite. Nimeni nu își joacă propriul rol, ceea ce lărgeste perspectiva prin care participanții privesc problema. După ce se joacă rolurile într-un context fictiv, se alege un punct de plecare clar extras din rol și se face reîntoarcerea la lumea reală. Se discută experiența și se realizează legătura cu viața reală, posibilitatea transferului soluțiilor în viața reală. "Teatrul, prin modul său de acțiune crează, pe de o parte, dezvoltarea abilităților sociale și intelectuale ale participanților, cum ar fi lucrul în echipă, cooperarea, comunicarea eficientă, empatia, etc., iar pe de altă parte, permite participanților să își exprime sentimentele, gândurile și experiențele. Aceasta permite evaluarea emoțiilor, situațiilor problematice și a soluțiilor lor și extinde posibilitatea de a înțelege atitudinile și comportamentele altor persoane. Una din funcțiile esențiale ale teatrului aplicat este de a arăta motivele și consecințele unui anumit comportament, analizând atitudinile și provocând creșterea gradului de conștientizare asupra relațiilor interumane".

Călătoria în lumea fictivă propusă de teatrul aplicat, îi distrage pe studenți de la rutina zilnică, descarcă inhibițiile și tensiunile mentale, întărește legăturile în grup, educă abilitatea de a stabili un dialog, dezvoltă abilitatea de a coopera într-un grup, crează oportunități de a soluționa dispute, conflicte, dă un sens cooperării și împărțirii responsabilității pentru rezolvarea problemei.

Teatrul aplicat oferă oportunitatea de a fi important, un sens al impactului asupra cursului incidentului dă un sentiment de control. El dezvoltă independența în gândire și investigarea cunoștințelor, stimulează reflecția, îmbunătățește memoria, crește abilitatea de analiză a realității, stimulează imaginația, creativitatea, încrederea de sine, încrederea în oportunități, antreprenoriat și dezvoltarea abilităților de luare a deciziilor. Identificarea soluțiilor accelerează maturizarea emoțională, intelectuală și socială, dezvoltându-și personalitatea. Implicarea emoțională a copilului/ tânărului în activitate îl ajută în achiziția de cunoștințe, îl ajută să își formeze atitudini și valori. Teatrul aplicat permite

înlocuirea comportamentelor nedorite atunci când lucrăm cu tineri din grupurile vulnerabile și activarea comunităților locale.

IIc. Pentru elevii de liceu

Teatrul forum este o formă de teatru social creat și dezvoltat de Augusto Boal, fondatorul Teatrului Oprimărilor. Acțiunea Teatrului forum este "scrisă" de audiența-actor, pe măsură ce se desfășoară. Publicul poate interveni și schimba cursul acțiunii în anumite momente. Scenariul este creat în așa fel încât problemele personajului principal sunt aceleași ca și ale audienței, de ex. tineri aflați în situații de vulnerabilitate. Participanții joacă rolul unui personaj fictiv care are ocazia să își confrunte propriile dificultăți și vulnerabilități, să încerce să încerce mai multe soluții la problema sa. În Teatrul forum accentul nu se pune pe performanța artistică ci pe crearea condițiilor pentru dezvoltarea abilităților sociale ale participanților. Scopul lor este de a activa și a căuta soluții la probleme sociale specifice. Teatrul forum, creat pentru a contracara excluziunea socială, oferă instrumente pentru o exprimare de sine constructivă și pentru a face față opresiunii sociale. Într-o situație unde personajul principal nu știe ce să facă, începe o discuție cu audiența, iar persoane din audiență vin pe scenă. Teatrul forum se opune opresiunii, sistemului, apără indivizii și câștigă puterea de a altera sistemul. Ca în orice spectacol de teatru, el se adresează unui grup specific, cu un conținut similar problemei, care este grupul. Se bazează pe abilitatea umană naturală de a crea teatru, de a ridica probleme importante și pune întrebări astfel încât să inspire un răspuns bun, crează un spațiu al libertății, construiește dialog și subliniază ideea ca orice voce, orice opinie, orice punct de vedere este important și necesar.

III. Workshop pentru combaterea excluderii sociale și discriminării pentru copiii din clasele I-VI, pentru elevii din clasele VII-IX

IIIa. Activități pentru copiii din clasele I-VI ciclu primar, și elevii din clasele VII –IX care previn excluderea copiilor cu probleme de auz.

Pentru grupul de copiii cu probleme de auz vom invita mai mulți copii care nu au probleme de auz. Copiii surzi vor începe jocul – jocul lor preferat, în care vor încerca să-i invite pe copiii auzitori. Pentru că numărul de copiii din grupul celor surzi va fi mai numeros, vor avea un timp minunat, ținând cont că copiii auzitori vor înțelege și vor participa la distracție / joacă. După finalizarea jocului copiii auzitori vor fi întrebați despre sentimentele pe care le-au experimentat în timp ce se jucau. (Pierdut, ignorat, neajutorat, etc.)

Copiii mai mari și cei mici vor fi invitați să poarte cu ei la școală toată ziua căști de urechi zgomotoase cu amortizoare. În fiecare zi un alt elev din clasă va avea o zi „ în tăcere”. La final liderul (profesorul, coordonatorul) îi va întreba pe copii despre experiența avută și le va explica că oamenii cu dizabilități de obicei simt asta, trebuie să facem tot ce putem pentru ai face și pe ei să se simtă acceptați și primiți printre noi.

IIIb. Activități pentru copiii din clasele I-VI ciclu primar, și elevii din clasele VII –IX care previn excluderea copiilor cu dizabilități vizuale.

Copiii sănătoși vor avea ochii acoperiți în totalitate (eg. cu o eșarfă sau o batistă) și vor fi invitați pentru o zi să funcționeze normal în aceste condiții acasă și la școală. Îi încurajăm să desfășoare activități cotidiene (eg. să mănânce, să se îmbrace, să meargă la toaletă). Copiii vor fi încurajați să tragă concluzii, cu privire la cum se simt colegii lor cu dizabilități , cum îi putem ajuta, ce se așteaptă ei de la noi.

IIIc. Activități pentru copiii din clasele I-VI ciclu primar, și elevii din clasele VII –IX care previn excluderea copiilor cu dizabilități fizice.

Pentru o zi, copiii vor fi invitați să se miște în jur într-un scaun cu rotile, încercând să descopere ce bariere întâmpină în fiecare zi colegii lor cu dizabilități. După fiecare experiment, copiii vor fi încurajați să ajungă la niște concluzii, cum se simt colegii lor cu dizabilități în fiecare zi, cum putem că-i ajutăm, ce se așteaptă ei de la noi.

III d. Activități pentru copiii din clasele I-VI ciclu primar, și elevii din clasele VII –IX care previn excluderea copiilor cu o istorie personală disfuncțională.

Copiii li se va prezenta un film în care un copil este exclus – actorul vorbește despre viața lui, despre dificultățile zilnice, despre suferință, sentimente și emoții asociate cu respingerea resimțită din partea celorlalți, datorită istoriei personale, a părinților, vise, scopuri. La finalul filmului copilul va solicita de la ceilalți permisiunea de a fi integrat în grup. Scenariul poate fi scris pe baza unor interviuri obținute de la copiii respinși din anumite comunități, cu persoane care au devenit deja adulți care își împărtășesc povestea copilăriei lor. De asemenea filmarea poate fi și despre oameni cunoscuți care experimentat respingerea din partea semenilor, și care precizează ce au experimentat mai apoi.

După prezentarea filmului copiii vor fi întrebați despre sentimentele pe care le-au trăit copiii respinși. De ce îi respingem pe ceilalți? Pentru că sunt „diferiți”, se îmbracă urât, au o altă culoare a pielii, o altă naționalitate. Îi întrebăm pe copiii ce este greșit cu privire la respingere și ce putem face, ca nimeni să nu se mai simtă singur.

IV. Prevenirea comportamentelor periculoase

IV. a. Workshop pentru părinții care au copii în clasele I-III

Pentru a preveni comportamentele periculoase în rândul copiilor vom organiza cursuri cu profesorii, părinții și îngrijitorii, traininguri și sesiuni de informare care au ca scop recunoașterea semnelor unor comportamente de risc în rândul elevilor. Workshop-uri pentru părinți pentru a promova legături pozitive și apropiate în cadrul familiei. Părinții vor înțelege că dragostea din sistemul familial, petrecerea unui timp de calitate împreună unii cu alții și conversațiile prietenoase pot proteja copiii de la comportamente distructive.

Simțul securității, stabilitatea din casă, climatul cald familial, suportul parental și stabilirea unor reguli clare, vor confirma credința copiilor că sunt iubiți și valoroși. Dezvoltarea intereselor, a pasiunilor, a talentelor și ambițiilor în rândul copiilor și al tinerilor vor deveni stimuli pentru curiozitățile lor. Întărindu-le stima de sine și încrederea în forțele proprii le va da curajul să facă față presiunii grupului care inițiază comportamente periculoase.

Pe parcursul workshop-ului vom face referiri la jocurile pe computer, la accesarea de pornografie pe telefoanele mobile și pe internet. Părinții sunt încurajați să discute, să devină familiari cu jocurile pe care le joacă copii lor. Vom prezenta programul de control parental, și vom filtra conținuturile ilegale pentru copiii care se găsesc pe internet.

IV. b. Pentru clasele IV-VI

O modalitate de prevenire a comportamentelor periculoase în rândul copiilor și adolescenților este „biblioteca vie”. Este o metodă care presupune invitarea experților sau a persoanelor asociate unui anumit subiect, care vor vorbi copiilor și tinerilor despre probleme utilizând experiența personală sau profesională.

Despre comportamentul care este periculos, precum fumatul – medicul le va spune copiilor despre consecințele fumatului prezentându-le imagini și fotografii cu diferite organe distruse de tabac. El/ ea le va prezenta efectele consumului timpuriu de tutun încă din adolescență precum: alergiile, astmul, angina, încetinirea procesului de creștere, declinul în plan fizic, performanțe academice rele, infecții respiratorii, predispoziție spre pneumonie,

bronșite. Mulți ani de fumat pot conduce la dezvoltarea cancerului de plămâni, de pancreas, esofagian sau laringian, cancer oral, hipertensiune, tulburări ischemice la inimă. Medicul le poate spune tinerilor poveștile oamenilor care au fost pacienții lor și au murit, de exemplu, de cancer laringian, incapacitatea de a vorbi, asu de a înghiți și mânca, despre durezza lor, despre familiilor care privesc neputincioase la suferința fumătorilor.

O altă persoane pe care să o invităm, pentru a vorbi pe tema efectelor daunătoare ale tutunului ar fi un fumător cronic care s-a lasat de fumat. El / ea le va povesti despre viața de zi cu zi a unui fumător, despre pierderile suferite și despre efectele pozitive ale renunțării la fumat.

O altă temă din lista comportamentelor periculoase este cea a alcoolicii sobru care își spune povestea despre consumul de alcool și despre experiența bolii. Vorbiți despre începutul consumului, despre experimentare, modalități de gândire, capcane, despre credințe și despre ipocrizia abuzatorilor. El vorbește despre ce a pierdut din cauza băuturii, despre cei dragi lui și despre suferințele lor.

Un alt invitat va fi un terapeut ce lucrează cu adicțiile, care va vorbi de alcoolism, despre mecanismele lor, incluzând aici cum începe un abus de alcool, ce spun și gândesc aceștia. Ea / El va vorbi despre sindromul DDA, despre copiii care cresc în familii unde părinții au o problemă cu consumul de alcool, despre credințele lor, despre mecanismele lor de apărare pe care le adoptă copiii din aceste familii.

În grupul comportamentelor de risc se numără și consumul de droguri. Le vom oferi copiilor și tinerilor o întâlnire cu un tânăr care a fost dependent de droguri, care va vorbi despre drama pe care a trăit-o din cauza consumului de droguri, - Începuturile adicției, ne luarea în seamă a pericolului, spunând „eu nu sunt ca restul, sunt liber de pericolul dependenței”, Credințele inițiale, stadiile ulterioare, fazele dezvoltării dependenței de droguri, și suferința narcomanului. De asemenea va vorbi despre maturarea deciziei de a merge la tratamente de detoxifiere eșuate, despre a fi în centre și în terapie. Săracii tineri dependenți de droguri realizează ca totul începe inocent, dar se poate termina dezastros.

O altă persoană provenită din sistemul medical, psihologic, și un terapeut de dependențe sociale vor lucra în clinici precum Monar, va vorbi despre tratamentele adolescenților.

Utilizarea dietelor dăunătoare pentru a îmbunătăți atractivitatea fizică de asemenea aparține grupului de comportamente de risk. Anorexia, bulimia, tulburările alimentare,

mâncatul excesiv sunt asociate cu probleme emoționale. Despre aceste probleme deja apărute din cauza unei îmbolnăviri, va împărtăși experiența ei o fată anorexică. Ea va vorbi despre motivele înfometării, despre modalități de convingere a noastră, despre debutul timpuriu al dezvoltării bolii, despre tratament și despre lupta pe care a dus-o pentru viața ei, și despre durerea care vine. Toate aceste sunt raportate la valorile și credințele asociate frumuseții feminine.

O altă persoană asociată tematicii despre sănătate și nutriție este un nutriționist, care va vorbi despre stiluri de viață sănătoase și le va oferi copiilor un o dietă potrivită pentru dezvoltarea lor.

Prezentați mese, grafice ce vor conține imagini cu produse sănătoase de mâncare. Explicați consecințele unei diete nesănătoase, despre consumul mare de zahăr și despre îngrașat. Încurajați copiii să mănânce sănătos, să facă mișcare și să meargă la consulturi regulate.

Un alt grup de comportamente sunt comportamentele agresive și periculoase și crimele. Pentru a prezenta aceste aspecte copiilor vom invita un polițist, care va vorbi despre consecințele încălcării legii, despre modul în care se lucrează cu copiii delincvenți, despre procedurile de lucru din instituțiile de reeducare a minorilor.

Un alt invitat va fi un fost deținut care și-a petrecut tinerețea după gratii, irosindu-și foarte mulți ani din viață după gratii, spuneți ce a făcut, ce l-a determinat să facă ce nu trebuie, și despre consecințele deciziilor proaste luate. Admonestați copiii să aparțină la un grup infracțional, vorbiți despre nevoile dramatice de apartenență la un grup și posibilitățile efectelor negative de apartenență la un astfel de grup. Încurajați copiii și tinerii să ia decizii responsabile, pentru că un singur pas greșit le poate distruge întreaga viață.

Un comportament de risc este și începerea vieții sexuale de timpuriu. Pentru a le vorbi copiilor și tinerilor despre aceste aspecte vom invita un sexolog, care va prezenta cu precădere efectele biologice, psihologice și ale inițierii sexuale timpurii în plan social precum: apariția unei sarcini nedorite, boli venerice, datorate nedevelopării florei bacteriene, infecții, viruși, sarcini nedorite, care conduc deseori la avort, după un astfel de eveniment pot să apară complicații serioase chiar infertilitate, maternitate singură, nivel scăzut de educație al adolescenților – mame, probleme mentale precum stimă de sine scăzută, depresie, gânduri suicidare, chiar punerea lor în act, contacte sexuale cu numeroși parteneri. Sexologul de

asemenea le va prezenta beneficiile amânării activității sexuale până când maturitatea deplină este atinsă.

O a doua persoană invitată pentru a vorbi despre acest subiect este o tânără soție și mamă care și-a experimentat viața sexuală într- relație stabilă și sigură, a cărei inițiere sexuale s-a realizat după căsătorie, de exemplu.

În final liderul poate să le vorbească copiilor despre modalități sigure de petrecere a timpului liber la finalul unor serii de întâlniri în Biblioteca Vie. El le va prezenta oportunități pentru a-și dezvolta interesele personale și talentele în centrele culturale cele mai apropiate, în cluburile pentru copii și tineri, în cluburile sportive, fundații și asociații care lucrează în această zonă de interes, unde ei pot urmări și găsi experiențe colegiale pozitive.